

LITTERATUR OM BRUKERMEDVIRKNING / ERFARINGSKOMPETANSE

Sørly, R, Karlsson, B.E. og Sjøfjell, T. (red), (2021), Medvirkning i psykisk helse- og rusarbeid. Universitetsforlaget

Noen stikkord fra innholdet:

- De peker på at fokus lett blir på individuelle brukerfortellinger fremfor å belyse en helhet som tar inn over seg samfunnsstrukturer og systemer og hvordan dette påvirker grupper av mennesker.
- Overdreven tro på enkelthistorier og personlige narrativer
- Et sentralt fokus i boka er hvordan forhold seg til motpolene, de individuelle erfaringene og de systemiske utfordringene. Både i praksis og i forskning.
- Fra offentlig hold skilles det mellom brukermidvirkning på system, individ og tjenestenivå.
  - Individnivå er den enkelte brukers medvirkning på eget tjenestetilbud
  - På tjenestenivå betyr det at brukerne samarbeider med tiltaksapparatet på et likeverdig nivå, i form av deltakelse i planleggings- og/eller beslutningsprosesser. F. eks. brukerråd, brukerutvalg, og bidra med erfaringer i tjenesteutvikling
  - Systemnivå er politisk, overordnet nivå
- De peker på makt/styringsdiskusjonen og mangelen på likeverdighet og «intet om oss uten oss»
- Hva betyr reell innflytelse / medvirkning?
- Brukere må være relevante i den konteksten de deltar. Og det reises et spørsmål om hvor lenge et sett av erfaringer er relevante? Og i hvilken kontekst?
- Språk er vesentlig, og samarbeid og hvordan det foregår.
- Det er uklare rammer rundt stillingene som erfaringskonsulenter. Mange strever med sin plass i organisasjonen de er ansatt og de opplever at helsefag-kolleger er usikre på deres rolle og hva de kan bidra med/være med på og ikke. De er ofte alene i rollen sin.
- Skjer en glidning fra erfaringskonsulent til miljøarbeider med brukerkompetanse i en del sammenhenger. Dette skaper debatt om rolleforståelse og formål.
- Lojalitetsspørsmål dukker opp. Pasienten eller systemet f.eks.

Boka er empirinær og med utgangspunkt i hvordan man har praktisert brukermidvirkning innenfor tjenester og områder. Her er også to av redaktørene kjente brukermidvirkere. I omtalen på Universitetsforlaget står det blant annet: «I denne boken har forfatterne ønsket å se nærmere på, utforske og beskrive hvilke endringer dette medfører både for brukerne selv, pårørende, de som arbeider i tjenestene (både erfaringsmedarbeidere og øvrige ansatte), de som styrer tjenestene og de som forsker innenfor feltet».

Skjeldal, Eskil (red). 2021. Kritiske perspektiver på brukermedvirkning, Universitetsforlaget.

Noen stikkord:

- Utydelige definisjon av hva brukermedvirkning er – hvem som definerer er også et spørsmål. Brukermedvirkning er lovhjemlet på ulike nivåer, men ulike lovverk på ulike nivå.
- Skal man endre kunnskapsgrunnlaget eller tilføre perspektiver?
- Brukermedvirkningens plass i forskningen skrives det mye om, og hvorvidt det gjør en forskjell på design og resultater. Noe som det ikke synes å være indikasjon på.
- Kan ta utdanning innen bruk av erfaringskompetanse. Hva skjer når erfaringen profesjonaliseres?
- Er det en forventning fra andre brukere/organisasjonene at erfaringskonsulenter skal bidra til å endre systemet fra innsiden? Det er stort sprik i hvordan brukerorganisasjoner og enkeltbrukere tenker. Det er også brukere med en mer aktivistisk tilnærming, og som er sterkt kritisk til at brukerne ansettes og jobber i et system som må endres og for noen, bekjempes.
- Brukererfaring som komplementær eller substituerbar med fagpersoner – et spørsmål som reises.

Boka omhandler en mer overordnet drøfting av brukermedvirkning og ulike utfordringer med den utviklingen som har skjedd de siste årene (i tjenester og i forskning (blant annet kravet om brukermedvirkning i forskning) – altså et kritisk søkelys på brukermedvirkning, på dilemmaer knyttet til ulike forståelser og former for brukermedvirkning, og teori og praksis knyttet til fenomenet brukermedvirkning.

RELEVANTE NETTSIDER

NAPAH / Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid <https://napha.no/>

Erfaringskompetanse.no / Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse
<https://erfaringskompetanse.no/>